

Grundläggande granskning 13/2022

Sammanställning av iakttagelser år 2022

April 2023
Petra Segerbrant
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 30-2022

Innehåll

1. Sammanfattning	1
2. Iakttagelser år 2022	2
Tabell 1. Grundläggande granskningar år 2022	2
Tabell 2. Fördjupade granskningar år 2022	6

1. Sammanfattning

För år 2022 tog revisorerna fram 22 granskningsrapporter. Av dessa var 12 grundläggande och 10 fördjupade granskningar. Rapporterna finns på www.regionvasterbotten.se/revision.

Enligt God revisionsledning i kommunal verksamhet ska revisorerna varje år göra grundläggande granskningar. De grundläggande granskningarna är översiktliga. Revisorerna granskar om styrelsers och nämnders resultat och styrning och kontroll är tillräckliga. Revisorerna granskar också om räkenskaperna är rättvisande och upprättade i enlighet med lagstiftning och annan normering.

De grundläggande granskningarna omfattar inte alla områden som kan behöva granskas. Inom vissa områden behövs också fördjupade granskningar. Med hjälp av riskanalyser bedömer revisorerna vilka fördjupade granskningar som behöver genomföras för att det ska finnas ett tillräckligt underlag inför ansvarsprövningen. Mot bakgrund av att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har ansvar för en stor del av regionens verksamheter är de fördjupade granskningarna i huvudsak inriktade på deras ansvarsområden.

Pandemin har medfört stora konsekvenser för Region Västerbotten. Under år 2022 var verksamheterna hårt pressade. Året präglades av hög belastning på vården och hög korttidsfrånvaro bland personalen. År 2022 präglades också av hög inflation och ökade kostnader som var svåra för regionstyrelsen och de övriga nämnderna att påverka. Den höga inflationen och de ökade kostnaderna medförde att regionen hade ett svagt ekonomiskt resultat. Revisorerna bedömde att regionstyrelsen, övriga nämnder och beredningar i allt väsentligt genomförde sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Granskningar som genomfördes under år 2022 visade dock på brister i den strategiska styrningen. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade svag styrning och kontroll över sina ansvarsområden. Otydliga ansvarsförhållanden mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bidrog till svårigheter i styrningen. Även otillräckligt tjänstepersonsstöd bidrog till att det var svårt för styrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att styra och ha tillräcklig kontroll. Framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden var för passiv i sin styrning.

Revisorerna har löpande dialog med företrädare för regionstyrelsen, nämnder och tjänstepersonsledning om sina iakttagelser och behov av åtgärder.

2. Iakttagelser år 2022

Nämnderna ska enligt kommunallagen (6 kap. 6§) se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt och de regler som gäller för verksamheten. Styrelser och nämnder ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Med intern kontroll avses all den styrning, uppföljning och kontroll som behövs för att styrelser och nämnder ska kunna fullgöra sitt ansvar gentemot fullmäktige.

Revisorerna har i uppdrag att granska den verksamhet som drivs av styrelser och nämnder. Nedan finns två tabeller. I en första tabell har vi sammanställt slutsatser från revisorernas grundläggande granskningar. I en andra tabell finns slutsatserna från revisorernas fördjupade granskningar.

Tabell 1. Grundläggande granskningar år 2022

Grundläggande granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i granskningen
Granskning av delårsbokslut per augusti 2022 - finansiell del (Gr 1/2022)	Nej	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Granskningen av delårsrapporten är översiktlig. Granskningen identifierade inga väsentliga brister. Delårsbokslutet var upprättat i enlighet med gällande regler och gav en rättvisande bild av regionens ekonomiska ställning
Granskning av delårsrapport per augusti 2022 - redovisat resultat (Gr 2/2022)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Redovisningen av resultaten för verksamhetsmålen hade stora brister, vilket revisorerna även kritiserat i tidigare granskningar. Regionstyrelsen saknade tillräckligt underlag för att följa upp fullmäktiges verksamhetsmål. Det framgick inte hur regionstyrelsen hade kommit fram till sina bedömningar. Revisorernas slutsats var att delårsrapporten inte utgjorde ett vederhäftigt underlag för att bedöma resultaten.
Granskning av patientnämnden år 2022 (Gr 3/2022)	Ja	Granskad nämnd: Patientnämnden

Grundläggande granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i granskningen
Granskning av folkhögskolestyrelsen år 2022 (Gr 4/2022)	Nej	<p>Det gick inte bedöma patientnämndens resultat eftersom nämnden saknade mätbara mål och indikatorer. Revisorerna bedömde att nämndens interna kontroll inte var tillräcklig. Nämnden redovisade ett ekonomiskt överskott vid årets slut.</p> <p>Granskad nämnd: Folkhögskolestyrelsen</p> <p>Revisorerna bedömde att folkhögskolestyrelsen hade en tillräckliga resultat för år 2022 och att styrelsen i huvudsak hade tillräcklig styrning och kontroll. Styrelsen hade ett överskott på 1,4 miljoner kronor.</p>
Granskning av måltidsnämnden år 2022 (Gr 5/2022)	Nej	<p>Granskad nämnd: Gemensam måltidsnämnd</p> <p>Måltidsnämnden hade tillräckliga resultat för år 2022. Nämnden redovisade vid årets slut ett balanserat överskott på 1 miljon kronor. Granskningen visade att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll.</p>
Granskning av fullmäktiges beredningar år 2022 (Gr 6/2022)	Nej	<p>Granskning av beredningarna för folkhälsa och demokrati samt beredningen för samverkan och regional utveckling.</p> <p>Granskningen visar att beredningarna hade genomfört sina uppdrag i enlighet med fullmäktiges direktiv.</p>
Granskning av regionala utvecklingsnämnden år 2022 (Gr 7/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionala utvecklingsnämnden</p> <p>Regionala utvecklingsnämnden hade ett underskott med -23 miljoner kronor år 2022 på grund av ökade kostnader i kollektivtrafiken. Nämnden hade svaga resultat för sina verksamhetsmål och brister i uppföljningen av målen. Nämnden hade även brister i styrning och kontroll. En sådan brist var att nämnden hade godkänt en tilläggsbudget för Norrtåg AB utan att först fråga fullmäktige. Nämnden hade heller inte följt flera av rekommendationerna från granskningar år 2021. Positivt var att nämnden hade börjat vidta åtgärder för att stärka sin styrning och kontroll, samt utveckla sitt internkontrollarbete.</p>

Grundläggande granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i granskningen
Granskning av Hälso- och sjukvårdsnämnden år 2022 (Gr 8/2022)	Ja	Granskad nämnd: Hälso- och sjukvårdsnämnden Nämnden för år 2022 hade ett underskott med -199 miljoner kronor och svaga resultat för verksamhetsmålen. På liknande sätt som tidigare år hade nämnden inte tillräcklig styrning och kontroll. Otydliga ansvarsförhållanden till regionstyrelsen bidrog till svårigheter för nämnden att styra. Det fanns också otydligheter mellan nämndens och styrelsens förvaltningar som behövde åtgärdas. Granskningar visar att nämnden var passiv i sin styrning.
Granskning av regionstyrelsen år 2022 (Gr 9/2022)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Regionstyrelsen hade ett överskott på 122 miljoner kronor men svaga resultat för verksamhetsmålen år 2022. På liknande sätt som tidigare år hade regionstyrelsen inte tillräcklig styrning och kontroll. Ansvarsförhållanden mellan styrelsen och de övriga nämnderna var otydliga och tjänstepersonsstödet behövde utvecklas. Fördjupade granskningar visar på brister i den strategiska styrningen. Även regionstyrelsens uppsikt över regionens bolag behövde stärkas.
Regionstyrelsen uppsikt år 2022 över följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll (Gr 10/2022)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Regionstyrelsen hade utvecklat sin uppsikt över övriga styrelser och nämnders följsamhet till reglemente för internkontroll. Delar av uppsikten och styrelsens uppdrag att leda och samordna den interna kontrollen behövde dock utvecklas. Granskningen visar att styrelser och nämnder i huvudsak uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Undantag är patientnämnden som inte uppfyllde kraven. Det var en brist i uppsikten att styrelsen inte uppmärksammade att patientnämnden inte klarade fullmäktiges krav.

Grundläggande granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i granskningen
Granskning av årsbokslut 2022 – finansiell del (Gr 11/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen</p> <p>Årsredovisningen gav i allt väsentligt en rättvisande bild av regionens resultat och ställning med undantag för redovisning av finansiell leasing. Genomgång av befintliga hyresavtal för att identifiera eventuella avtal som borde klassificeras som finansiell leasing pågick. Det var inte möjligt att bedöma omfattningen av den felaktiga redovisningen som innebar att tillgångar och skulder var för lågt upptagna. PwC bedömde felet inte hade någon väsentlig påverkan på regionens samlade resultat.</p>
Granskning av redovisad resultat i årsredovisning 2022 (Gr 12/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen</p> <p>Region Västerbotten hade ett underskott med 202 miljoner kronor för år 2022. Den främsta orsaken till underskottet var att regionens placerade medel hade minskat i värde. Regionstyrelsen bedömde att resultaten för fullmäktiges verksamhetsmål till största del var god. Revisorerna har i flera år kritiserat styrelsen för brister i uppföljningen av målen. Även i år fanns det brister i årsredovisningen som medförde att det var svårt att avgöra om styrelsens bedömningar var rimliga. Revisorerna ansåg att resultaten för verksamhetsmålen var svaga. Regionstyrelsen bedömde att regionen delvis hade god ekonomisk hushållning. Mot bakgrund av att regionen hade ett underskott, att endast ett av de finansiella målen var uppfyllt samt att resultaten för verksamhetsmålen var svaga bedömde revisorerna att resultaten inte var förenliga med fullmäktiges mål och målen för god ekonomisk hushållning.</p>

Tabell 2. Fördjupade granskningar år 2022

Fördjupad granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i revisionsrapporter
Granskning av IT- och informations-säkerhet (Nr 1/2022)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade inte säkerställt ett ändamålsenligt IT- och informationssäkerhetsarbete. Det saknas bland annat en välfungerande organisation samt tydliga och aktuella styrdokument.
Granskning av efterlevnad av data-skyddsförordningen (GDPR) (Nr 2/2022)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade inte säkerställt att GDPR efterlevdes på ett ändamålsenligt sätt och att den interna kontrollen var tillräcklig.
Granskning av handlingsplan för bemanning av barnmorskor inom förlossningsvården (Nr 3/2022)	Ja	Granskad nämnd: Hälso- och sjukvårdsnämnden Regionen hade stora bemanningsproblem inom förlossningsvården. I juni år 2021 initierade hälso- och sjukvårdsnämnden ett arbete för att ta fram en handlingsplan för att säkerställa bemanningen av barnmorskor. Granskningen visar att nämnden inte hade tillräcklig styrning och kontroll över arbetet med handlingsplanen. Bemanningsproblemen fortsatte och orsakade neddragning av verksamheten i Lycksele
Uppföljande granskning av betalkort år 2022 (Nr 4/2022)	Ja	Granskad nämnd: Regionala utvecklingsnämnden En uppföljande granskning visade att regionala utvecklingsnämnden inte hade säkerställt en tillräcklig hantering av betalkort. Reglerna i regionen tillät inte betalkort där regionen var betalningsansvarig. Granskningen visade att regionen var betalningsansvarig för en majoritet av betalkorten inom regionala utvecklingsförvaltningen. Betalkort var även utställda till personer som inte var anställda av regionen.
Granskning av uppskjuten vård (Nr 5/2022)	Ja	Granskad nämnd: Hälso- och sjukvårdsnämnden

Fördjupad granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i revisionsrapporter
		<p>Nämnden hade inte en tillräcklig styrning och kontroll över hanteringen av den uppskjutna vården. Tillgängligheten försämrades under år 2022 och nämnden var för passiv och beslutade inte i tillräcklig grad om direktiv eller åtgärder. Det saknades fördjupade analyser av kapacitetsproblem och det faktiska behovet av vården. Det fanns risk att begränsad uppföljning påverkade nämndens styrning. På lång sikt skulle det kunna medföra att patienter med stora och komplexa vårdbehov inte prioriterades.</p>
Granskning av budgetprocessen (Nr 6/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden</p> <p>Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställde inte en ändamålsenlig budgetprocess. Revisorerna hade gjort motsvarande iakttagelser i flera tidigare granskningar. Budgeten saknade legitimitet. Styrelsen, nämnden och tjänstepersonsledningen hade inte haft tillräcklig dialog med verksamheterna om vilka prioriteringar som var nödvändiga för att verksamheterna skulle klara sina uppdrag. I praktiken handlade budgetberedningen om uppräknningar av tidigare års budgetar. Styrelsen och nämnde var passiv. Styrelsen och nämnden hade inte gjort tillräckligt för att kontrollera att förslag till budget var tillräckligt för att verksamheterna skulle klara sina uppdrag.</p>
Granskning av strategisk kompetensförsörjning (Nr 7/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen</p> <p>Granskningen visar att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte säkerställde en ändamålsenlig styrning av den strategiska kompetensförsörjningen. Positivt var att regionstyrelsen hade antagit en kompetensförsörjningsstrategi. Roll- och ansvarsfördelningen för den strategiska personal- och kompetensförsörjningen var dock otydlig. Uppdraget för HR-staben var inte tydligt definierat. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade inte tydliggjort vilka uppdrag chefer som ledde chefer hade i det strategiska arbetet med kompetensförsörjning.</p>

Fördjupad granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i revisionsrapporter
Granskning av FVIS - programmet år 2022 (Nr 8/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden</p> <p>Positivt i granskningen var att det på tjänstepersonsnivå fanns en utvecklad programorganisation för styrning och uppföljning av arbetet med FVIS. I granskningen finns det dock kritik mot styrelsens styrning och kontroll över FVIS. Exempelvis hade styrelsen gett för omfattande och långtgående befogenheter till regiondirektören och inte tillräcklig kontroll över besluten om FVIS. Styrelsen hade heller inte tillräckligt uppföljning av FVIS. Granskningen visade också att hälso- och sjukvårdsnämndens roll i arbetet med FVIS och införandet av Cosmic var oklar. Nämnden behövde bli mer aktiv i sin styrning för att säkerställa att verksamheterna har tillräckliga förutsättningar att införa Cosmic på ett ändamålsenligt sätt.</p>
Granskning av ekonomistyrning, FVIS-programmet (Nr 9/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden</p> <p>Granskningen visar att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte säkerställde tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll över kostnaderna för FVIS-programmet. Budgetanslaget för FVIS hade regionfullmäktige tilldelat styrelsen och nämnden som en ramhöjning. Varken styrelsen eller nämnden hade beslutat om årliga driftsbudgetar för sina ansvarsområden av FVIS. Styrelsen och nämnden hade inte heller följt upp kostnaderna för FVIS.</p>
Granskning av personalkostnader år 2022 (Nr 10/2022)	Ja	<p>Granskad nämnd: Hälso- och sjukvårdsnämnden</p> <p>Hälso- och sjukvårdsnämnden har i flera år haft stora underskott för sin personal. Granskningen visar att nämnden och tjänstepersonsledningen inte hade tillräcklig dialog med verksamheterna om vilka prioriteringar som var nödvändiga för att verksamheterna skulle klara sina budgetar. Det saknades analyser och beräkningar av vilka behov verksamheterna hade av personal för att de skulle klara sina uppdrag. I beredningen av verksamheternas budgetar togs liten hänsyn till tidigare års stora underskott och verksamheternas faktiska kostnader för personal. I praktiken innebar budgetberedningen en uppräknig av tidigare års personalbudgetar med index för inflation.</p>